

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trislopesno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina anizira, ako se oglase pri urednistvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Še enkrat direktne volitve.

Po celi Avstriji se razlega le en klic; vsa cis-lajtanska polovica naše države je na nogah, povsod se piše in govori o direktnih volitvah. Važno je tedaj, da se o tej reči tudi mi Slovenci pogovarjamo in jo prav v liberalnem zmislu pretresujemo, pa ne na podlagi tiste lažnjive liberalnosti, v imenu katere se na Kranjskem sami c. k. uradniki šopirijo in na Českem in Moravskem ravno taki ljudje in pa še nekateri borzni vitezi v imenu manjšine nemške čez slovensko večino gospodujejo, ampak na podlagi tistega liberalizma, kateri priznava vsem državljanom in vsem narodom prav enake pravice, kajti le tak liberalizem je iztok svobode, mej tem ko izvira dunajski laži-liberalizem iz vladodržstva in pohotnosti.

Da pa spoznamo namen in nasledke nove volilne reforme, je treba, da segamo nazaj in da si pred očmi nastane in zgodovino sedanje ustave in našega sedanjega političnega položaja, ker tukaj ne gre zato, da bi se res kaj novega zidalo, in sicer kaj tacega, da bi bilo na korist ljudstvu, ampak tukaj gre za krpanje tistega zidališča, katero so postavili na temelj preziranja, oktrojiranja in enostranske privlačnosti nekateri državni starega birokratičnega in jam prirojenega i mško-nadvladarskega duha, in katero zidališče je l senjaci pred škotskimi vratami podobno v tem, da je ohoje na zunaj olšp no, znotraj pa črivo.

Ko je bila Avstrija leta 1859. po nesrečni italijanski vojski potlačena in brez kreditna, je v merodajnih krogih prodirlo prepričanje, da le po udeležitvi ljudstva pri vladanju je mogoče doma in zunaj pridobiti Avstriji zopet, nekoliko zaupanja in privabiti tuji kapital v obubožano državo; pa vendar je bilo težavno odložiti priljubljen absolutizem in temu boju mej neobhodno potrebo kredita, pa konservativnim čutom naših državnikov imamo pripisovati za poredoma ožji državni zbor, oktobersko diplomu in kmalo za njo februarjski patent, kajti vse te ustave kažejo, da se je hotelo z eno roko nekaj dati, z drugo roko pa nazaj jemati.

Obe omenjeni ustavi ste pomnožili stare državne arhive, zato pa imate samo še zgodovinsko vrednost. Ne govorimo več o njih po pregovoru: „de mortuis nil nisi bene“, ampak naj tukaj omenimo, kako so avstrijski

ski narodi navdušeno pozdravljali trgovca Mangerja, ko je v ožjem drž. zboru prvič izrekel besedo „ustava“ in kako mu je bilo hvaležno ljudstvo za eno besedo, katera se je pozneje pokazala jako nevažna in puhla. Dokaz temu je pod firmo „Schmerling in drugi“ vpe-ljana „če-biti-ustava“ katera se zadržuje proti pravi ustavi, kakor cikorijska proti pravi arabski kavi, v po decemberskih zakonih poboljšani in pomnoženi izdavi; ta zdaj tako imenovana decemberska ustava je izvrsten proizvod tako zvane mlado-birokratične, zdaj ustavo-verne stranke, katera je zmerom na to delala, da obdrži sukno in škarje v svojih rokah, dasiravno se je pompozno na videz oboje ljudstvu izročilo. Naši ustavoverni fantje namreč razumejo copernijo, da kroglo tako mečejo, da zmerom zopet pada v njih roke. In v resnici delo hvah svojega mojstva, kajti njih namen: spraviti v razne zastope po mogočnosti mnogo odvisnih ljudi in s temi in drugimi po nastojih koncessijah itd. pridobljenimi povsod prisvojiti si parlamentarno večino — ta namen so dosegli.

Ponavljalo se je v Avstriji skušanje našega izveličarja. Feklenški duh mu je rekel: „Če padeš pred menoj na kolena in me moliš, Ti dam vse — kar vidiš!“ (pri nas vsa država.) In naši gospodje ustavoverci niso časa zamudili, ampak molili so Lucifer-Schmerlinga in njegove naslednike; milijoni, katere so spravili na suho nekateri poslanci in borzjanci nam pričajo, da je Lucifer držal svojo besedo. Sed nomina suat odiosa. Kako bi se bila vvedla vojaška postava, pamižanje obrestij drž. dolga, in mnogo drugih postav, če ne bi se bilo oziralo na privatne interese voditeljev neke stranke in njih privržencev.

Ideja je bila po hudičevu pametna, posebno nasproti ljudstvu, ki nij imelo še pravega razuma za svobodo in ustavnost; a nova nij bila. Patent za iznajlbo te ideje tice prebrisanemu francoskemu kralju Louis Philippe, kateri je hotel vkljub svojemu na videz-liberalizmu in proti narodni „Charte“, (francoske ustave): da kralj samo kraljuje, pa ne vlada (le roi regne, mais ne gouverne pas) ne samo osobno vladati, ampak tudi gospodariti po svoje z državnim žepom in je razumel svojo „chambre introuvable“ (tako francoski zgodovinarji imenujejo tedajšnji francoski parla-

ment) na tak način spriditi, ali korumpirati, da je nastala prekucija, katera je z veliko metlo očistila Francosko njenih smotij in v prvi vrsti njene nezveste kamore. Naslednik onega kralja, pretečeni mesec umrl Napoleon III. je le nadaljeval to, kar je prvi začel; vkljub temu, da se je imenoval demokratičnega po ljudstvu izvoljenega cesarja, je vendar napravil iz Francoskega po svojih generahh, dvornik h in drugih podkupljenih ljudi njemu služujočo kravico, katero je molzel, dokler nji prišla božja šiba in razpršila po onih sami bitki vso gajulo stavbo ter mojstra pokopala v razvalinah svojih.

In kedor nij vsled koristolovja preveč oslepljen, mora videti in spoznati, da enakim uzrokom morajo slediti enaka dejanja, ali boljše rečeno enake kazni.

Gotovo bodo oni, ki imajo svojo bogatijo na čistem, sklicavali z Metternichom: „Après nous le déluge!“ (Za nami potop!) „Kaj nas briga prihodnjost Avstrije!“, a ogromni večini avstrijskih narodov, zvestih državi in dinastiji ne more biti to vse enako; kajti še ena napaka več in Avstrija je na kraju zljajajočega brezna. Zadnji čas je tedaj, da se državni voz krene iz nevarne na drugo uže po naravi predpisano pot. In ta zadnja največa napaka, ki bi Avstrijo tirala v pogubo, ta velika nevarnost nam zdaj zija nasproti — ona se lepoglasno kliče: volilna reforma; s to volilno reformo se ustavoverci po svojih časnikih avstrijskim narodom blinijo, da hočejo vzeti deželni zborom pravico pošiljanja poslancev v drž. zbor in to pravico v liberalnem zmislu izročiti ljudstvu. O ti prokleti laži-liberalizem!

Resnica je sicer da volitve v deželne zборе niso zmerom izraz mnenja večine ljudstva in da nekateri poslanci po čudnih potih dospejo v dež. zbor; res je, da pri ožjih volitvah dež. zbora v dež. odbor in v državni zbor večkrat prevlaajo osobne koristi in da je marljivost marsikateri poslanca povzročila le bolj lastno poželjivost, nego občni koristi; — ali bi pa ta spaka, ki se tudi imenuje demoralizacija, zginila po direktnih volitvah v drž. zbor, dokler ostanejo volilni radi isti in merodajne osebe iste? Ne da se tajiti, da zastopstvo, v katrem je zastopana cela država in katero imo pravico dovoljevati davke za skupne zadeve, posajla, števalo vojakov, potrjevali državne pogodbe

LISTEK.

Nektere opazke ruskega profesorja.*)

Spisal

prof. J. Baudouin de Courtenay.

(Nadaljevanje.)

IX

Tako sem obiskal Tomn, Zatomin, Čadrg, Na Ravnih, Zadlas, Kamenco, Uče, Ciginj. Na Selih, in skoro povsod sem bil prijazen in, vsaj na videz, popolnoma zaupljivo sprejet, ter v vseh teh krajih dobil sem dosta tvarine, brez velike težave in brez posebnega nagovarjanja. Nekteri kmetje so uže poprejo mene vedeli in zatorej se me niso nič bali. Drugi pa so imeli zaupanje morda vsled tega, da nijsem bil prišel k njim sam, ampak v društvu s tominskim posestnikom Janezom Carli-jem vulgo Kamarjem. Da to vendar nij moglo imeti velikega vpliva, dokazuje mej drugim ta okolščina, da na poti iz Cirknega v Podmelec me je spremljal g. Ržen, pa tem nič manje sem poskusil vse popreje omenjene sitnosti; in je celó t. mož, ki me je

psoval z besedo „piemonteže“ i. t. p., rekel g. Rženu, da me vsled tega zagovarja, ker je od mene podkupljen. Z druge strani to, da bi meni samo društvo tominskega prebivalca veliko ne pomaglo, če bi sicer ljudstvo bilo zeló nezaupno, se razvdi še iz tega, da celó v teh bližnjih Tominu vaseh, katere sem sam obiskaval, nijsem našel nič sence te surovosti in nezaupljivosti, kakor na primer pri nekterih individuih v Nemškem Rutu (v Koritnici) ali pa na Grahovem.

Samo na Selih (Sottosella) so pravili nekteri, da se jim to preveč čudno zdi, da jaz vse te reči zapisavam, in da mora biti v tem nekaj nevarnega; pa, ko sem jim pokazal naznanilo uredništva „Soča“ o moji osebi (št. 26 „Soča“ l. 1872), so precej začeli drugače se z mano obnašati, in so uže zastopili, kaj da hočem.

Posebno zaupljivost in gostoljubstvo mi je skazala cela družina Perše v gorenji Kamenici, tik italijanske meje, kjer niso nič popreje od mene vedeli, pa vendar se me niso nič bali. Pred vsemi pa moram tu hvaležno omeniti Nanica Perše-tove, katera mi je z redko postrežljivostjo in dobroto povedala nekoliko znanih njej pravljic.

Nikjer nijsem našel toliko šaljivih („špasnih“) talentov, kakor namreč v tominski okolici. Če bi „Bren-celj“ mogel porabiti podobne talente, postal bi brez vsake dvombe veliko več vreden ter bi mu nikdar ne zmanjkalo tvarine. V tem obziru posebno se odlikujejo, naprimer, Jakob Rutar, vulgo Prtenčev stric, iz Ciginja (od tega moža mi je pravil še popreje g. Kragel v Gorici), Franc Pitamec, mlinar v Učeh, čevljar Bernik,

tudi v Učeh, i. dr. Vsi ti možje odkujejo se tudi z neodvisnim, samostalnim mišljenjem, kar je tem čudnejše, ker niso obiskovali skoro nobenih šol in niso veliko sveta videli.

Da bi oblažal opravičo vsakemu prihodnjemu iziskovatelji tominskega dijalekta in tominskega ljudstvenega slovstva, štejem si v svojo dolžnost, razen treh ravno zdaj omenjenih, nazvati še sledeče bolj imenitne pripovedovalce: Jožef Rutar vulgo Žefic (znan tudi pod imenom „Pencinov ače“ ali pa naravnost „ače“) iz Čadrskega Zadlasa, Peter Jelinič vulgo Lokar iz Zatomin, Ivan Rutar, vulgo Kušcer, krojač v Tominu, i. dr. Joz sem posebno veliko zapisal iz ust Jakoba Rutarja Prtenčevega strijca (ki je bil pri meni tudi v Gorici skoro tri tedne) in Jožefa Rutarja Žefica.

Za te znamenite rezultate mojih iziskovanj v tominski okolici sem mej drugim zavezan tudi prijaznosti nekterih tominskih gospodov. Posebno zahvala moram tu izreči gg. Pencinu, Kacafuri i. dr.

K gospodom pa, ki so mi več ali manje pomagali v vipavski dolini, na Gorenjskem in v cirklijski okolici, moram pristaviti še g. Hitija, šolskega nadzornika v Vipavi, g. Sodnika, župnika v Koprivniku, g. Franceta Prežlna, radolskega okrajnega šolskega svetovavca in posestnika v bohinski Srednji vasi, g. učitelja Širco v Cirknem, g. Jožefa Klemenčiča, posestnika v gorenjih Šebreljah, i. dr.

Mej vami, v katerih sem bil posebno prijazen in zaupljivo sprejet, sem pozabil omeniti bohinsko Jireko in bohinsko Bistrico.

*) V predzadnjem podlistku (št. 3) na 2 str. 3 koloni (spalte) v 9 in 10 vrsti od zgora na mestu: „ker so pripovedovali pravljice i. t. p. reči o hudiču in sploh“ se mora brati: ker so pripovedovali pravljice i. t. p. reči hudiču in da sploh. V zadnjem pa podlistku (št. 4) na 2 str. 3 koloni v 5 vrsti od zgora na mestu „mimo“ se mora brati: ne mimo.

in podeljevati železniške koncesije, zamore učiniti močnu pritisk na odgovorno vlado in uplivati na njo, da ona resnično posluša v zmislu večine ljudstva in narodov, če tudi prezira čestokrat sklepe deželnih zborov, kakor se je dozdaj skoro zmerom godilo; a v taki zbornici bi morali sedeti taki poslanci, kateri imajo kakor angleški „commoners“ (ljudski zastopniki) zmoglost, resno voljo in so tako neodvisni, da ministrom lahko zobe pokažejo in jih silijo, da odstopijo, če ne uživajo več zaupanja ljudstva, ali, kar bi imelo enako biti, večine poslancev v parlamentu. A v Avstriji se še zmerom godi nasprotno; kajti čeravno ustavovrednišejeje sedanje ministerstvo k svoji stranki, to vendar naših ministrov ne moti svojo voljo izpeljati proti glasovom svoje lastne stranke s pomočjo svojih nasprotnikov, kakor se je to na prihod lani v delegacijah v Pešti zgodilo.

Nu, to pa je moralo tako priti in se bo pri nas še ponavljalo, če se pomisli, da je pri prenizki stopnji omike vseh avstrijskih narodov uže v navadnih okolčinah zagotovljeno lepo število sedežev v vsakem zastopu uradnikom in drugim odvisnim osobam, katero število se prav lahko po nenaravni prevlačnosti uradništva in penzijištvu v nekterih volilnih razredih in po prav očitnem pritisku pri volitvah po marsikaterem uradniku na lastno ali pa na korist svojega predpostavljenega na tak način pomnoži, da zamore vsako ministerstvo računati na prav lepo število njemu pokornih glasov, ker je opodiranje takih poslancev, katerih osoda je v rokah ministrov, ravno tako nemogoče, kakor je nemogoča osobna svoboda brez neodvisnosti. (Konec prih.)

Dopisi.

V Gorici 4. februarja. [Izv. dop.] Kakor smo uže o arjem času poročali, je lani deželni odbor tržiški napel pravdo pri državni sodnji na Dunaji proti deželam kranjski, goriški in istrski za povračilo zastalnih stroškov za prihranjenega najdenca in porodnic v tamkajšnji porodnišnici od leta 1853. do 1. julija 1868., oziroma do 1. januarja 1865., ko so obveljale dotične državne postavbe, katere določujejo, kako se imajo taki stroški plačevati. Vsi trije toženi deželni odbori so se bili po svojih zastopnikih v konferenci 6. maja l. l. v Gorici dogovorili, kako se bodo v tej pravdi branili ogromnih broten katere so žugala napovedane pravde naloziti dotičnim deželnim zalogom. Naši deželi je predlo za skupaj 38.124 gold. 4 kr., kranjski za 337.211 gld. 72 kr. in istrski za 55.577 gl. 77 kr.

Kočne obravnave so se vršile 29. in 30. januarja t. l. pred državno sodnijo na Dunaji. Trst je bil zastopan po danajskem advokatu dr. Grundu, Gorica po dr. Pajerju, Kranjsko po dr. Costi in Istra po nobenem, ker se je lahko zanašala, da bo pravda dobljena tudi za njo, ako zmagati uni dve toženi deželi.

V ponedeljek 3. t. m. se je razglasila razsodba in deželni odbori goriškemu je došel še tisti dan ta-le telegram: „Vsed izvrstne bramba dr. Pajerja je državna sodnija po danes razglasi razsodbi o dvrgla tožbo tržiškega mesta proti goriškemu deželnemu odboru zastran 38.000 gld.“

Dosledno sta morala zmagati tudi kranjski in istrski odbor v tej zanimivi pravdi, ker juna je šlo za enake dolgove.

X.

Se popreje, ko sem se bil peljal v Tomin, sem obiskal Kanal, ter sem bil prav prijazno sprejet od tamšnjega pevskega društva. Tako tudi, ko sem šel nazaj iz Tomina v Gorico, sem se zastavil v Kanalu celi dan, — pa od mestnega dijalekta sem le malo izvedel, akoravno se ne morem ne zahvaliti meznarju iz Morske, Janezu Brlotu vulgo Siglonu, ki mi je rad pomagal v mojem opravilu.

Zanimiva za mene je bila novica, da, ko sem se peljal iz Kanala v Tomin, so nekteri Kanalcji govorili, da sem ruski agent — „šulmajster“, in da sem bil šel v Tomin z namenom, osnovati v tem kraju rusko šolo; menda rusko univerzo. Iz tega se razvidi, da Tomin mora imeti poseben kulturni pomen, ker za to, da bi osnovala ruska vlada šolsko propagando mej avstrijskimi Slovenci, si nij izbrala Ljubljane ali pa vsaj Gorice, ampak namreč Tomin. Tudi se iz tega razvidi, da se nekterim politikarjem dozdeva, da vsaka tuja vlada sme ravnati z avstrijskimi deželami, kakor ze svojim lastnim blagom.

XI.

Da bi en malo potolažil omikane Ajdovce in druge gospode na deželi, razžaljene s tem, da sem popisal golo resnico brez nobenega olepšanja, omenim sedaj nekatere manja od moje osebe, katere so se rodila ali v sami Gorici ali pa vsaj blizu tega znamenitega mesta.

Svojim obnašanjem v neki gospodski hiši zaslužil sem si pridevek „medveda“. „Bus je medved!“ — tako so razsodile omikane gospodičije —, in sicer ne zavoljo tega, da bi bil z njimi surov in grobijansk, ampak

Včerajšnji vladni list težaški „L. O. T.“ razpravlja važna vprašanja, katere imajo še priti letos v državnih zbornicah na Dunaji na vrsto. Mej drugimi poudarja tudi železnična vprašanja in sicer opazuje, da hoče vlada najpreje stareje načrte dognati in one, kateri so j-j boljši na srcu. Posebno se izrazuje o predelski črti, katere bi v zvezi z železnico po najkrajši poti posredovala občevanje mej Tomin in konstanskim jezerom in bi najbolje hasnila avstrijskim trgovskim in strateškim interesom. Kakor se more iz onega sestavka posneti, je trdna vladna volja, da se pred vsemi drugimi železniškimi vprašanji v državnem zboru reši ono zastran predelske črte. Tudi druge uradne in polauradne novine, meju njimi glasovita „N. F. Presse“ priobčujejo sem ter tja precej ugodne dobitnosti o predelski železnici. Letos ali nikoli! S koncem tek. leta preteče osodepolni obrak, pogojen mej državo in dotičnim društvom, po katerem pade nerazrušljivi monopol v roke južne železnice.

Preteklo saboto smo plesali goriški mlado- in staroturki miravni ples v naši čitalnici. Veselica je bila sijajna in jasen dokaz, kako se ne smemo cepiti vsaj v socialnem življenju ne, ako hočemo Slovenci v prijazni Gorici prijetno ž veti.

Iz Tomina 29. jan. [Izv. dop.] Veselica, katere je bila napravila tukajšnja čitalnica v ponedeljek 27. t. m., bila je prav živahna, kajti udeležilo se je razen domačih dragih prijateljev čitalnice tudi nekaj zunanjih čestitih gostov. Beseda se je izvrševala po sledečem programu: 1. „Šta čutiš“ Jenkov zbor. 2. Predsednikov govor. (Govoril je o 12-letni delalnosti tominske čitalnice) 3. Četverospjev „Česki sprev.“ 4. Turjaška Rozamunda“ po Preširnu, deklamovala je gospica Marijčka Winkler-jeva. 4. „Moj gradič“, vamospev po Haslinger-ju perval je in spremljal na glasovirju gosp. Fajgl. 6. „Vrednost žen“ po Schillerju poslovenil Koseski, deklamovala je gospica Amalja Jug-ova. 7. „Kdo je mar“ po Ipavcu, zbor.

Bodisi slavni pevci, bodisi gospod govornik, kakor tudi uže znane gospice deklamovalke, vsi so svojo nalogo izvrstno vršili; ali priznati moramo, da je vseh srčkan srček, t. j. gospica Marička Winkler-jeva se svojo deklamacijo največe navdušenost mej občinstvom vzbudila, in da so pevci s pesnijo „Kdo je mar“ skladatelju zares čast storili, kajti posebno izvrstno so jo peli.

Po končani tej besedi bil je navdušen ples, ki je proti koncu privabil še nekatere tako imenovane „neplesalce“ v svoj raj.

V Komnu 25. januarja. [Izv. dop.] Zadnji dopis v „Soči“: „V Komnu 17. jan. (Poslano)“ je imel na nekatere tukajšnje osebe dober upliv, virelo se jim je, kakor bi si hoteli sami sebi dobrikati, ker je neki znani tukajšnji gospod takó blagodušno njih krivico pokriti poskusil. A naj se čuje gledé dopisa: „Z goriškega Krasa“ v l. listu letošnje „Soče“ zvon na obojno plat! Nij le podpisani, nego so i drugi občinarji, kateri so z omenjenim dopisom popolnoma zadovoljni, ker govori golo resnico. Tak je — žalibog — položaj v naši zbornici!

Vedno je gojil podpisani misel, da se ne sme soditi v njej niti po prijaznosti, niti po sovraštvu, kar se v omenjenem zastopu uže dolgo časa v resnici godi;

vsled tega, ker sem bil pri njih nekoliko časa, pa se vendar nijsem nič menil z njimi o mestnih kvantah in čakolih. Kedor govori le resnoba, je „medved“. To sem si dovolil omeniti ne zaradi česa drugega, ampak le kakor izgled resnobne omke tukajšnjih gospodskih ženskih.

Nekteri iz celega mojega članka o ženskah (N. V. tega podlistka, št. 1 „Soče“) so zastopili le toliko, da „tukajšnje ženske so krave.“ Drugi pa so zastopili to stvar en malo drugače, ter so izmislili za meje prav primeren in bistroumen pridevek „il protettore delle vacche.“ Ali nij res, da eno in drugo dokazuje le visoko razvitje uma in pameti? *)

Kakor v drugih krajih, tako sem tudi v Solkanu dobil nekoliko pripovedovalcev, da bi iz njih ust zapisaval stvarino za karakteristiko solkanskega dijalekta. Nekterim Solkancom to nij bilo prav ter so se prizadevali ovirati me, kolikor le mogoče, in nanireč na ta način, da so začeli zabavljati nad nekterimi izmej pripovedovalcev, smejeti se jim, nazivati jih „prušar“, češ da služijo pruskemu (?) špijonu, i. t. d.

Pa kaj Solkan? Saj tudi v imenitnem mestu Gorici je jako malo ljudi, kateri so v stanu razumeti pravi namen mojih potovanj; se ve da vsled tega, ker skoro noben nij slisal nič podobnega od svojih spretnikov. Skoro nobeden nij slisal, da bi kdor hotel poznati in popisati neko reč, na primer dijalekte, le zaradi tega, da bi jo poznal. Skoro nobeden nij slisal, da bi kakošna vlada trošila denar na podobne stvari. Skoro nobeden nij slisal, da je, na primer, dunajska

*) G. profesor nam ne bode zameril, če k tej izjavi tudi mi svojo opomenimo. Nam se zdi, da g. profesor neolizno šalo premalo loči od resnobe izreka tako, da kak dovtip ali kako satirno opazko za resnico jemlje in po tam naopacno sklepa i sodi.

nego stvar samo treba si predočiti i osobnosti popolnoma prezreti. Gledé na to tedaj i ker se nijsem hotel odati tujcu, kakor drugi, i dalje sprevidel, da ne spravim večine svojih tovaruše s krive poti na pravo, — sem obesil uže 22. avgusta 1872. občinsko oblobo — na klin.

Gotovo bude gledé na razmere vsak moje postopanje odobril; kajti uže takrat sem slutil, kaj name ravajo komenski očetje; i nijsem se varal. Kovali so tožbe; a nijso jim nikakor v čast; dokazala se je njih netemeljitost. Dobili so, kar so iskali, — dolge nosove!

Pri enem neke trojice, katere je imela v onih tozbah glavne rolo, se zbirajo „servilisti“ pred vsako sejo, da potukaj ma o v . . . Pa saj se ve, kam. To se godi tudi po sejah, ker se dot čniki pri takem bratovskem (i) hjedanju užejaajo! Kličem jim prijateljski: pozor! — Kajti ljudstvo misli, da se to godi za njegove trde žulje!

Opozorujem Vas i iz drugega uzroka; dobro vest, kaj se človeku lahko prigodi, kedar je v gorenjem nadstropji stvar malo v neredu; pazite torej, da se Vam ne pripeti, kakor onima dvema, katere sta pri neki priložnosti pete odnesla z besedami: „Bežva, noter je berič!“ I „noter“ so bili možaki — poštenjaki; znamenje tedaj, da sta bila možaka čez mero vesela! Sicer pa se znata dotičn-ka javiti, in ako bi se to zgodilo, naj izvolita i pristaviti, kedo je bil oni „berič“.

Oljavljam to iz gole ljubezni, želé, da bi objava dober sad obrodila!

J. K.

Iz Ljubljane 24. jan. [Izv. dop.] Da ne bodo s teboj, draga „Soča“, nezadovoljni ljudje ti očitali, da si prelokalna, namenil sem se ti iz središča Slovenije sem ter tja poročati kake zanimive vesti.

Moj namen nij, da bi si s tem kako častno mesto na časnikarskem polji iskal, vodilo pri mojih dopisih bo-de: milim mi Primorcem naznanjiti, kaj menijo o njih sosedni jim Kranjci, kake prednosti ima kranjsko ljudstvo pred primorakim i na kakem polji narodnega izobraževanja so bolj napredovali Primorci od Kranjcev. Naloga sama na sebi ni bo še precej težavna, ali tvarina mi gotovo ne bo pošla, posebno pa zdaj, ko se v vsakem malem kotiču politikuje.

Za danes pa naj zadostuje, če opomenim le nekatere zanimivosti, ki je sem doživel v tem kratkem času mojega bivanja v Ljubljani. Bil sem namreč uže pri dveh gledališnih predstavah slovenskih. V tej zadevi morem uže zelo zadovoljen povedati, da je slovensko dramatično društvo vsega spoštovanja in vse hvale vredno.

Saj vendar zagleda človek na odru igralne moči, ki so sposobne za gledališča v vsakem mestu. O g. Nollu-ju je vsaka beseda bez potrebe, ravno tako o gospe Odjerci. Kar pa g. Kaje zelj-a zadevlja, no ta je pa res komik, da mu ga daleč okrog nij para.

Ravno tako izvrševajo tudi druge igralne moči svoje naloge na občno zadovoljnost. Gospa Valenta-Bruzova dopada se svojim priljubljenim vedenjem, gospodičnja Jamnikova je na odru lepa prikazen, gospodičnja Podkrajšekova se pa prikupi opazovalcu se svojo milo izreko. Tudi gospod Koceli je svojim nalogam navadno kos, ravno tako je njegova izreka kaj lahko umevna; ne pa pri družih gospodih tako. Njihova hitra, čestokrat neumevna izreka ne uzroči nič kaj dobrega vtisa na poslušalca.

akademija znanstev poslala l. 1852 na stroške avstrijske vlade znamenitega nemškega jezikoslovca in tačas profesorja pragske univerze, Augusta Schleicher-ja v izhodno Prusijo, da bi tam izštudiral na mestu litavski jezik. Skoro nobeden nij slisal o raznih družih učenih in učenih ekspedicijah, ki so šli v razne kraje pozemlja na stroške te ali one vlade, da bi v teh krajih iziskovali in popisavali ali prirodu ali pa ljudi, posebno v jezikoslovnem in narodopisnem (ethnografičnem) obziru.**)

Tako tudi nijso polobna e baže goriški gospodje v stanu razumeti, kaj j-j prav za prav hočem, ter so si v samem začetku mojega tu prebivanja izmislili, da moram biti špijon, in sicer najbrže pruski špijon. To pa, kar sem pravil, da sem profesor iz Rusije i. t. p. se je, po mnenju teh gospodov, govorilo le nalašč, da bi na ta način prikriji pravi namen mojega roga-viljenja. Ravno takó da bi prikriji moj resnični značaj, so me b.li dali Prusi učiti popreje poljsko in rusko ter so mi priskrbeli ruski pas; kajti povsod je znana prebrisnost in dovršenost pruskega špijonstva.

Stoprv v zadnjih mesecih so globokomiselni goriški politikarji me naredili ruskega špijona. To mnenje je izraženo mej drugim v onem goriškem dopisu „Triester Zeitung“, kder se govori o ruskih vobunih (russische Späher) (N. 287 l. 1872). Vem tudi iz gotovega vira, da so celó dotične oblasti blagovolile žrtovati meni svojo posebno pazljivost in se skrbno brigati za mojo osebo.

**) Se ve, da vse to velja o Neslovincih, ki prebivajo v Gorici, kajti to mora učeni g. profesor priznati, da smo ga tukajšnji Slovenci s velikim veseljem sprejeli in ga v njegovem anastvenem početju drage volje in srčno radi podpirali.

URED.